

Тішеш П. П.,
аспірант,
Сипливий А. О.
студент,

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Науковий керівник: Кубіній Н.Ю., к.е.н., проф., проф. кафедри економіки і підприємництва ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Важливим напрямком підвищення ефективності економічних систем, зростання рівня їх конкурентоспроможності в сучасних умовах господарювання виступає інноваційна активність, результатом якої є створення нового продукту, нової якості.

Існує широке коло концептів інноваційної діяльності, серед яких найбільш поширеними є наступні:

А. Інституційно-методичний підхід. Сутність інноваційної активності в межах даного ракурсу окреслена двома основними документами:

- Законом України «Про інноваційну діяльність» в редакції 2012 року: «інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг».[1]

- Керівництвом ОСЛЮ, яке містить методичні рекомендації щодо визначення та вимірювання інновацій та інноваційної активності, визначено поняття інновації як «a new or improved product or process (or combination thereof) that differs significantly from the unit's previous products or processes and that has been made available to potential users (product) or brought into use by the

unit (process)».[2] В продовження даного визначення запропоновано поняття інноваційної діяльності, різні види якої «include all developmental, financial and commercial activities undertaken by a firm that are intended to result in an innovation for the firm». [2]

Б. Як фактор конкурентоспроможності. Як вважає Мікловда В.П. та його колеги, розглядаючи інноваційну діяльність з позиції регіонального розвитку, «системність конкурентних переваг, які виникають у результаті реалізації інноваційного потенціалу регіону, полягає в такому: по-перше, внаслідок інноваційної діяльності можуть бути створені нові продукти, а відповідно, сформовані нові товарні ринки, що надає додаткові можливості як для підвищення рівня якості життя населення регіону, так і для збільшення ділового ареалу регіонального бізнесу; по-друге, розширення виробничої сфери за рахунок нових видів продукції забезпечує формування робочих місць, тобто сприяє зростанню ринку праці регіону та його трудового потенціалу; по-третє, нова продукція потребує нових технологій...; по-четверте, нові технології мають більш високу продуктивність, що викликає зростання ефективності праці та економії часу...». [3]

В. Як спосіб уникнення загроз глобальних чи національних криз. Підприємства, що займаються інноваційною активністю і які відносяться до так званих «газелей», мають ресурс зміни поведінки в умовах кризи, що підтверджено дослідженням словацьких вчених, які доводять, що «Gazelles behave in an anti-cyclical way and do not react to rising recession by a drop in monitored indicators». [4]

Г. Процесний погляд. Інноваційна діяльність відбувається як послідовність дій, тобто в процесі, що охоплює стадії а) виникнення ідеї, проведення дослідження та розробки внаслідок чого формується нове знання; б) передачі знання на стадію практичної імплементації; в) виробництво нового продукту; г) реалізація інноваційного продукту; д) споживання.

Якщо раніше інноваційний процес розглядався як лінійна функція, то останні дослідження доводять, що це є «інтерактивна модель за основу кладе досягнення нових технологічних укладів. В межах цієї моделі створюються сприятливі умови для генерування інноваційних ідей на всіх етапах інноваційного циклу, а їх проміжні і кінцеві результати, отримані на будь-якому етапі, можуть набувати форми товару... Така модель закладена в основу розвитку економік США, Англії, Франції та інших європейських країн-лідерів;

- суперактивна модель виходить з необхідності генерування перспективних напрямів дослідницької та інноваційної діяльності шостого технологічного укладу в обраних національних пріоритетах на всіх стадіях інноваційного процесу, який відбувається на макро-, мікро- та мезорівнях. ... Суперактивну модель впроваджує Японія, що надає їй можливість займати світові лідируючі позиції в інноваційній активності».[5], [6]

Д. Інноваційна активність може бути розглянута з позиції залучення та концентрації трудових ресурсів певної якості: мобільних, креативних,

Управлінська діяльність: досвід, тенденції, перспективи: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих вчених. У двох частинах. / Ч. 1. Управлінська діяльність у бізнесових структурах

ризикових, висококваліфікованих працівників, здатних працювати в умовах мінливого середовища і спрямовувати свою діяльність на створення нових знань та їх перетворення у комерційну вигоду.

Таким чином, інноваційна діяльність охоплює широкий спектр дій, які можливо класифікувати за різними ознаками:

1. За місцем здійснення:

- інноваційна активність наукових установ та відділів;
- інноваційна активність у сфері трансферу нових ідей в бізнес;
- інноваційна активність у реальному економічному секторі.

2. За системністю:

- як складова інноваційної системи (національної чи регіональної);
- як індивідуальна, не пов'язана з мега-системою діяльність.

3. За дифузійним ефектом:

- з високим ступенем розповсюдження;
- з середнім рівнем дифузії;
- з вузьким діапазоном розповсюдження.

4. За рівнем новизни:

- радикальна, яка формує принципово нові продукти;
- діяльність, яку названо в даному дослідженні «subsequent», тобто така, що слідує а радикальними відкриттями, вдосконалює, модифікує інноваційний продукт.

5. За ступенем взаємодії бізнесу з регіональним оточенням:

- відокремлена, тобто діяльність, яка здійснюється без взаємодії з зовнішнім регіональним, галузевим, національним чи іншим оточенням;
- інтерактивна. Під інтерактивною розуміємо діяльність, яка здійснюється в умовах взаємодії, взаємо підтримки бізнесу та регіональних інстанцій в межах встановленої регіональної стратегії. При цьому виникає широке коло зв'язків, до яких віднесено:

- Бізнес – влада,
- Бізнес – бізнес,
- Наука – бізнес,
- Влада – наука,
- Бізнес – ринок і т.д.

6. За ступенем ризикованості:

- діяльність, що функціонує в умовах повної невизначеності (як правило, це інноваційна активність, що спрямована на створення принципово нових продуктів);

- діяльність, результат якої знаходиться в межах середнього рівня ризикованості. Це діяльність, предметом якої є продукти інноваційного плану, але вже існують на ринку, перевірені ринком, які мають відповідний ринковий потенціал.

Виходячи з вище викладеного, можливо зробити висновок, що інноваційна діяльність – це системна активність, що здійснюється в межах певної стратегії (підприємства, регіону або країни), яка (остання) визначає певну ступінь та діапазон інтерактивності і охоплює стадії генерування ідеї, передачі знань у практичну сферу, визначається певним ступенем невизначеності результатів і вимагаючи високоінтелектуальні та креативні ресурси праці.

Перелік використаних джерел

1. «Про інноваційну діяльність» Закон України . – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
2. Oslo Manual. 2018 GUIDELINES FOR COLLECTING, REPORTING AND USING DATA ON INNOVATION 4TH EDITION. – Режим доступу: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264304604-en.pdf?expires=1573135299&id=id&accname=guest&checksum=20C237A9976C0969561F957130036C46>
3. Мікловда В.П., Кубиній Н.Ю., Мошак С.І. Можливості та обструкції розвитку інноваційного потенціалу Закарпаття як фактора регіональної конкурентоспроможності. *Економіка промисловості*. 2015. № 1 (69). С. 31-39.
4. Krošlák M., Kubičková V. Jurkovičová L., Kubiniy N. Dynamics of high growth enterprises–“gazelles”–in Czech Republic. *Business Perspectives*. 2015. №2..27-35.
https://www.researchgate.net/profile/Lujza_Jurkovicova/publication/282679988_Dynamics_of_high_growth_enterprises-gazelles-in_Czech_Republic/links/56585f9708ae1ef9297db26a/Dynamics-of-high-growth-enterprises-gazelles-in-Czech-Republic.pdf
5. Управление инновационным развитием региона : монография / под ред. А.П.Егоршина. Н.Новгород : НИМБ, 2008, 288 с.
6. Мікловда В., Шандор Ф., Кубиній Н., Мошак С. та ін. Конкурентоспроможність економічних систем та стратегічне управління нею: гносеологічний та утилітарний ракурси: монографія. Мукачево: Карпатська вежа.2015. 420 с.